

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
1994

19. MAJ
Letnik XLIX
Štev. 20 (2755)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

P. b. b.

Kmečka izobraževalna skupnost vabi na predavanje

EU – ali kmetje lahko preživijo?

- * Bruselj: O čem so se res pogovarjali?
- * Dunaj: Kaj Avstrija plača kmetom?
- * Gorski kmetje: zmagovalci ali poraženci?

v torek, 24. 5. 1994, ob 20.00 v gostilni
Podobnik v Beli pri Železni Kapli

Prireditve podpira Posojilnica-Bank / Zadruga-market

Jokl spet vabi goste!

Po nekajmesečni renovaciji in prestrukturiranju lastniških razmer Jokl spet odpira svoja vrata v celovški kopaljski ulici (Badgasse). Novi gostilničar je Pavli Seher, Knaberl iz Velinje vasi, ki si je zadal veliko nalogo, da gastronomsko ponudbo Joklna končno dvigne na tisto raven, ki ji je gostilna s takim slovesom dolžna. Prvi začetki so bili zelo obetavni in so hkrati pokazali, da domiselnosti mlademu gostilničarju ne

gre odrekati, saj je ponudil za začetek zelo nostalgichen menu, žgance z mlekom in zabelo, in publika je bila navdušena. 8. junija pa bo Jokl tudi „uradno“ odprl vrata in pipe za pivo in za to priložnost Pavli Seher napoveduje veliko praznovanje.

Med prvimi gosti novega Joklna so bili tudi sodelavci ZSO in SPZ, na sliki v družbi z novim gostilničarjem Pavlijem Seherjem.

Končno izpolniti člen 7 ADP

Ob 39. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe, „Magne charte narodnih skupnosti“, je zelena državnozbornska poslanka Terezija Stoitsits izjavila, da se tudi 39 let po podpisu pogodbe položaj narodnih skupnosti v Avstriji ni bistveno izboljšal. Če ne bo država kmalu uvedla temeljite izboljšave, bojo nekatere narodne skupnosti za vselej izginile. Temeljne pravice Hrvatov in Slovencev da so sicer zagotovljene v členu 7 ADP, a država jih nikoli ni resno nameravala uresničiti. Ostalim narodnim skupnostim, kot Romom, Sintom, Madžarom, Čehom, Slovacom ter štajerskim Slovincem se godi še veliko slabše. Vrhu tega je vlada pri pogajanjih za vstop v EU v nasprotju z drugimi državami popolnoma pozabila na zaščitna določila za manjšine.

Stoitsičeva je zato ob zgodovinski obletnici 39-letnega podpisa ADP zahtevala, naj država takoj izpolni vsa določila člena 7 ADP za Slovence in Hrvate in manjšinska zaščitna določila tega člena uvede tudi za druge narodne skupnosti v Avstriji. Z ozirom na težave, s katerimi morajo narodne skupnosti računati po pristopu države k EU, da je to najmanj, kar narodne skupnosti morajo zahtevati od Avstrije.

dr. Marjan Sturm

ZSO-seminar: Za krepitev pomena sosveta za Slovence

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je prejšnji teden priredila seminar, na katerem so odborniki Izvršnega odbora in prijatelji ZSO ocenili položaj slovenske narodne skupnosti in načrtali bodoče delo organizacije. V ospredju razmišljanja je bilo naslednje: **1. Krepitev pomena sosveta.** Sosvet kot posvetovalni organ zvezne vlade deluje pri petih avstrijskih manjšinah. Pri šest (Roma in Sint) je ustanovitev sosveta v pripravi. ZSO izhaja iz prepričanja, da prav zaradi tega ni mogoče institucije so-

sveta negirati, temveč je treba krepiti njen pomen.

Zato ZSO predlaga reformo zakona o narodnostnih skupinah, ki naj bi vsebovala sledeče:

- Konsenzualni sklepi sosveta naj bi zavezali zvezno in deželno vlado, da ponovno obravnava problematiko, o kateri je sklepal sosvet.
- Deželna vlada naj sosvet upošteva kot posvetovalni organ tako kot zvezna vlada.
- Deželna vlada naj pri razdeljevanju finančnih podpor kulturnim društvom obvezno upo-

števa predloge sosveta.

d) Pri reformi zakona o narodnostnih skupinah naj bi se spremenila restriktivna določila (25% klavzula), ki urejujejo postavitev dvojezičnih topografskih napisov oz. uporabo slovenščine kot uradnega jezika.

e) V smislu izboljšanja političnega vzdušja v deželi bi bilo potrebno, da na predlog sosveta lahko dobijo finančno podporo tudi taki (interkulturni) projekti, ki se zavzemajo za sožitje in konstruktivno sodelovanje. Torej naj denar dobijo

tudi tista nemškogovoreča oz. dvojezična društva, ki projektno sodelujejo s slovenskogovorečimi oz. ki v svoje programe vključujejo tudi slovensko kulturo.

2. Deželni parlament naj spremeni svoj poslovnik tako, da bo deželnozbornski odbor za ustavna in manjšinska vprašanja v manjšinskih vprašanjih in vprašanjih sožitja obvezno tudi pritegnil k tozadevnim posvetovanjem tudi zastopnike ZSO in NSKS.

Kaj bo z albanskimi begunci?

Usoda petih Albancev s Kosova, ki jim po zakonu o tujcih grozi izgon iz Avstrije, slej ko prej razburja javno mnenje. Notranji minister Löschnak in kancler Vranitzky zastopata legistično mnenje, da so Albanci pred prihodom v Avstrijo živeli v drugih državah, kjer bi lahko zaprosili za politični azil, med drugim na Hrvaškem, v Sloveniji, Italiji in Nemčiji. Zato jim naša država ne more in ne bo dala zatočišča. Če bi to napravila, bi prelomila zakon in hkrati sprožila nepredvidljiv dotok beguncev. Zagovorniki azila, med drugim vicekancler Busek, kardinal König in graški župan Stingl argumentirajo, da bi izgon Albancev bil nehumano dejanje, obenem pa bi jim kot dezerterjem grozile v Jugoslaviji hude kazni. Löschnak pa trdi, da to ne drži, kajti menda so bili vmes že doma na Kosovem in se jim nič ni zgodilo.

Državna nagrada S. Rushdiju

Kljub vsem grožnjam sfanatiziranih islamskih gorečnejev, pritiskom iranske vlade in pomislekom določenih politikov je v ponedeljek avtor romana „Hudičevi verzi“, angleški pisatelj Salman Rushdie iz rok avstrijskega ministra za kulturo Rudolfa Scholtna prejel avstrijsko državno nagrado za evropsko literaturo 1992. Točno nagrado je prejel za leto 1992, vendar mu je doslej ni bilo mogoče izročiti. Rushdie si je, kot znano, s svojim omenjenim romanom nakopal sovraštvo Ajatole Komeinija, ki ga je s tako imenovano „fatvo“ obsodil na smrt oz. je s tem vsakemu vernemu muslimanu ukazal, naj skrunitelja vere in spomina na preroka Mohameda ubije. Iran je za Rushdijem razpisal tiralico in visoko denarno nagrado obljubil tistemu, ki ga usmrti. Rushdija štiti posebna enota angleške policije Scotland yard.

Društvo Vincenc Rizzi vabi na informacijsko prireditev

„Evropska skupnost in njene manjšine“

Ali je evropska integracija sprožila nov val kulturne in jezikovne asimilacije?

Kakšne spremembe lahko pričakujemo od pristopa k Evropski uniji, kakšen položaj imajo „majhni jeziki“ v skupnosti velikih, kakšne perspektive nudi v primerjavi z nacionalno državo multinacionalna Evropa?

Na to temo bo odgovarjal strokovnjak za manjšinska vprašanja in poslovodja Evropskega biroja za jezikovne manjšine iz Dublina

Diarmaid Breathnach

v sredo, 25. maja 1994, ob 20.00
v občinskem centru v Šentrupertu v Celovcu,
1. nadstropje, dvorana 2

Krščanska kulturna zveza

20 let
mladinskega in lutkovnega
gledališča na Koroškem

Sonček, kje si?

(Marjan Pungartnik)

Lutkovna igra z glasbo in
petjem po motivih iz
korških ljudskih pravljic

Nastopa:
Ludke Mladje Celovec

Režija: Tine Varl

Mestno gledališče Celovec

v sredo, 25. 5. ob 20.45
v četrtek, 26. 5. ob 8.30,
ob 10.00 in ob 11.30

Prisrčno vabljeni!

Samo še nekaj tednov je do glasovanja o pristopu Avstrije k Evropski uniji. Parlament se je končno z veliko večino odločil, ob tem pa ni prišlo na dan nič novega. Tisti, ki so iz katerihkoli vzrokov bili proti že dalj časa, so ostali proti pristopu. Koalicijski stranki, liberalci in zagovornica pristopa pri Zelenih so bili „za“. Ljudstvo, ki ima zdaj zadnje besede, nima novih orientacij in spoznanj. Velikansko šte-

KOMENTAR

dr. Kristijana Schellandra

12. junij – strah pred kom?

vilo mnenj, stališč in čustveno obarvanih argumentov in protiarargumentov se zdi manj pregledno kot kdajkoli. V bistvu več kot ponavljanja ni več pričakovati.

Če pustimo ob strani skrajna stališča – npr., da Avstrija brez pristopa ne more preživeti ter nasprotno litanijo, češ da bo porasla brezposelnost, da bodo izumrli kmetje, da bo tranzitni plaz preplaval našo lepo deželico, da bomo prišli pod poveljstvo nemškega kapitala in bank (ali ni temu že zdaj tako?), ali pa da bo, kot je zapisal moj komentatorski kolega pred nekaj tedni v tem listu, „Fasslabend kot podložnik bruseljskega vojnega ministra poveljeval Avstrijskim vojakom v Sarajevu“ – potem bo šlo 12. junija za sorazmerno enostavno in pragmatično odločitev. Ker je EU tudi za Avstrijo neizogiben politični, gospodarski in varnostni faktor, se je treba odločiti, ali je bolje pristopiti in po svojih močeh soodločiti, ali pa ostati izven in se po potrebi prilagajati.

Vprašanje torej ni „biti ali ne biti“, temveč „kaj nam bolj koristi“. Odgovora, ki bi spodbil vse druge argumente za ali proti, nihče nima, niti Zeleni ne, ki so verjetno še iz najbolj poštenih vzrokov povečini proti. Toda tudi pri njih so, kot vemo, vplivni ljudje za pristop, ker odločitev ni tako jasno očitna, kakor jo postavljajo nekateri dogmatiki in kakor bi to bilo v primeru h kakšni avtoritarni Velenemčiji ali pa, če bi šlo za odklanjanje jedrske elektrarne.

A tudi za Zelene ne vem, kaj je bolj v ospredju: skrb za nekoliko ozko pojmovano ekologijo (kako naj bi npr. Avstrija sama zaustavila celinsko onesnaževanje zraka in vode, brez globalnega, skupnega agiranja?), ali pa je to naraven refleks opozicijske stranke, ki mora nekako avtomatično biti proti, da bi se razlikovala od tega, kar zastopa vladna večina. Pravzaprav ne morem čisto natančno razumeti, zakaj Zeleni v nasprotju s siceršnjim globalnim, svetovljanskim in do tujcev odprtim gledanjem zagovarja-

jo nekakšno zakrknjeno – romantično Avstrijo za čednim platičkom. Zeleni v Evropskem parlamentu so vse-kakor večinsko podprli pristop Avstrije, ker si od nje pričakujejo podporo pri uveljavljanju ekoloških načel.

Da Haider zastopa primat nacionalne države in mu mora večkulturnost, internacionalnost in odprtost biti trn v peti, je že bolj logično. Kako naj bi sicer utemeljeval svojo politiko kategorizacije in diskriminacije tujcev, manjšin in drugače mislečih. Kje je kakšna velika razlika med ne-EU-jevskimi Bosanci, Turki ali Kurdi in na drugi strani Portugalci, Španci ali Siciljanci, ki bi se znali „prosto pretakati“ skozi našo lepo, itak že slovansko okuženo Koroško? Za kogar je „Umvolkung“ del besednega zaklada, ne more biti za narode združujočo unijo.

Naj so motivi Haiderja in Voggenhuberja še tako različni, nekaj skupnega žal imajo: prav na grobo poenostavljajo in podpihujejo strahove. Strahovi pa so dobro sredstvo za zavajanje množic. Kdo – Voggenhuber ali Haider – jih bo v tem primeru vodil, ni težko uganiti. In če bi že prišlo do kakšnega „firerstva“ – v Italiji se nekaj podobnega v povezavi javnih občil in fašistov že dogaja – potem mi je ljubše, da je Avstrija v Evropski uniji, katere parlament je glede Italije že izrekel nekaj jasnih besed.

Da je v EU potrebno marsikaj reformirati in zboljšati, sem že vedno poudarjal (seveda velja to tudi za Avstrijo in njeno politično kulturo, ki se „vzorno“ kaže v zadnjih tednih prav na Koroškem). Kot politični prostor pa Evropa potrebuje čimveč skupnih regulativnih pristopov k skupnim problemom. Če naj se konflikti rešijo na miren način. To velja za gospodarstvo, socialna vprašanja, ekologijo in kulturo.

Strah je utemeljen – toda ne pred skupno Evropo, temveč pred nacionalizmom in zapiranjem.

Ali bojo ali pa ne bojo?

Ali bojo ali pa ne bojo – okrog tega sofisticnega vprašanja trenutno krožijo vse politične špekulacije na Koroškem. Gre namreč za izvolitev deželnega glavarja in vlade in vrnitev ugleda deželi ali drugače povedano: Kako tej neokusni politični burki in lasanju za pozicije hitro in odločno napraviti konec? S tretjo osebo množine „bojo“ so pravzaprav menjene vse tri deželnozborske stranke, najbolj pa tako imenovani svobodnjaki, stranka, ki si je svobodo zapisala na svoje zastave in v svoje ime, njeni predstavniki pa se obnašajo kot programirani zanikavci.

Trenutno obnašanje, izjave, poteze in sploh politično agiranje svobodnjakov kaže, da so se krepko zaračunali in zapletli v štrene lastnih spletk in nekaj čudnih oblastnih fatamorgan. Še pred nekaj dnevi je Haider, tu omenjam samo njegove „šmarnice“ v Beljaku in v Celovcu (kjer so njegovi sfanatizirani pajdaši med drugim atakirali nekatero navzočo novinarje) zatrdno in pribito izjavljal, da bo njegova stranka tako dolgo blokirala izvolitev deželnega glavarja, dokler ne bo kdo drug kandidat za to mesto kakor pa Christof Zernatto. Hkrati je socialdemokratom ponujal cukrček v obliki podpore Ausserwinklerju, če skoči iz ojes pakta z ljudsko stranko.

To pobudo je doslej nesojeni socialdemokratski vicedeželni

glavar odklonil kot nemoralično.

Svobodnjaki so še upali, da vlak pelje v njihovo smer, kajti na zvezni ravni ljudske stranke so se pojavili jasni signali za koalicijsko z njimi. Predvsem štajerski predsednik stranke Hirschmann in šef črnih delojemalcev Höchtl sta krepko spodkopavala pozicijo strankinega kolega Zernatta na Koroškem, ga politično zasmehovala in klofutala in se Haiderju slinila kot možna bodoča koalicionista.

No, oba sta račun napravila brez lastnih strankarskih krčmarjev. Poleg šefa stranke Buska so namreč tudi koroški favpejevski župani potegnili krepko črto čez te (odkrito rečeno infantilne in politično zmotne) strateške igrice oblatiželjnih sostrankarjev in se krepko postavili za Zernatta. Na čelo te prozernattovske županjske srenje je stopil celovški župan Guggenberger, ki sam že vrsto let vlada s pomočjo svobodnjakov in torej ve, kaj in o čem govori. Guggi je svaril pred Haiderjem in dejal, da je njegova stranka nezanesljiv kantonist (partner).

Na začetku tedna, potem ko je v soboto in nedeljo imel očitno dovolj časa za premislek in se je v uredništvu časopisa Krone izredno hladno pogovarjal s Zernattom in Ausserwinklerjem (pogovor je bil neploeden, neuspešen), je svobodnjaški firer ponudil nove

variante: „da“ k deželnemu glavarju Zernattu, a zato naj bi po treh letih bile deželnozborske volitve in 12. junija, na dan referenduma o pristopu k EU, naj bi na Koroškem glasovali tudi o deželnem glavarju.

VP in SP sta oba predloga zavrnila. Prvič, da velja še zmeraj njuna koalicijska pogodba, ki je tempirana na pet let in referendum o deželnem glavarju ni možen, ker direktna izvolitev deželnega glavarja v ustavi ni predvidena ali dovoljena.

Kako bo šlo naprej, je še nejasno. Jasno je samo to, da so svobodnjaki docela v kotu, da se SP in VP nočeta več spuščati v kakršnekoli igrice s to stranko in jasno je tudi, da je včeraj, ob zaključku uredniškega roka, predsednik deželnega zbora Unterrieder z župani koroških občin in mest razpravljal o posledicah za občine in za deželo, ki izvirajo iz svobodnjaške blokade pri izvolitvi deželne vlade in deželnega glavarja. Ker na deželni vladi nimajo pristojnega pogovornega partnerja, določene občine na primer niti proračunskih zadev ne morejo pozitivno rešiti, kaj šele druge projekte in investicije, ki od volitev naprej stojijo in jih FP s svojo blokado zavira.

In jasno je, da bojo svobodnjaki danes spet blokirali izvolitev deželnega glavarja in deželne vlade.

Jasno pa je tudi, da je Koroška postala tarča smešnic, zafrkavanja, postala je sinonim za politični vic.

f.w.

Del udeležencev delovnega posveta ZSO

Župani proti „otročji“ politiki FPÖ

Argumentirano so župani številnih koroških mest in občin, med njimi bilčovška županja Štefi Quantschnig, borovljjski, kotmirški in pliberški župani Krainer, Götzhaber in Grilc ter predsednik koroške občinske zveze Kerschbaumer včeraj zavrnila blokado izvolitve deželnega glavarja in vlade, ki jo bo danes že petič izvedla FPÖ. Župani so na pogovoru, ki ga je sprožil predsednik koroškega zbora Unterrieder, opozorili na politično in posebno še na finančno škodo, ki so jo zaradi „otročje“ politike

FPÖ (citat enega od županov) že in jo bodo še utrpele občine. Številne, predvsem gospodarsko šibkejšje občine, ki so odvisne od dotacij dežele, ne morejo napraviti proračunskega načrta, kajti že od volitev sem na vladi v bistvu nihče ni več pristojen za občinske zadeve. Važni gospodarski, turistični, prostorninski in infrastrukturni projekti, ki bi jih dežela že morala dovoliti, da bi se jih občine lahko poleti in jeseni lotile ali pa že zaključile, stojijo in župani sploh še ne morejo oceniti finančne škode za občino.

Ponekod so zaradi blokadne politike FPÖ že ogrožena številna delovna mesta.

Drugo, kar župane skrbi, je padec politične morale in ugleda ter verodostojnosti politikov. „Vsi se nam posmehujejo“, „Koroška je postala simbol politične burke“, „Ljudje po občinah sedaj tudi nam županom ne zaupajo več, ker vidijo, da vse stvari stojijo, čeprav za to nismo odgovorni“, so potožili in svarili pred nevarnostjo za demokracijo in demokratično ureditev v deželi in državi.

f.w.

Okrogla miza v Tinjah

Priče časa so razglabljale o razvojitvi slovenske narodne skupnosti

Zaključek niza predavanj pod naslovom „Dileme koroške slovenske zgodovine“ v domu Sodalitas v Tinjah je bila okrogla miza prič tistega časa. Na vprašanje, ki jih današnji človek zastavlja zgodovinarjem oziroma še živim avtentičnim pričam o razpletih narodne politike tik po drugi svetovni vojni, so poskušali odgovoriti ugledni Korošci. Prof. Moritsch je za zaključek želel zbrati uravnovešen krog ljudi obeh taborov, ki sta nastala v povojnem času, da bi se kritično in z določeno časovno razdaljo pogovarjali med sabo. Žal je od predvidenih udeležencev dr. Vinko Zwitter prežgodaj umrl, Milena Gröblicherjeva in France Haderlap pa se nista mogla udeležiti. Tako so za okroglo mizo sedli: župnik Tomaž Holmar z Obirskega, dekan Kristo Srienc iz Šmihela, dr. Valentin Inzko, soustanovitelj in večletni predsednik NSKS in Tonči Schlapper, aktivist v tistem usodnem času.

Prof. Moritsch je v uvodu zaokrožil obseg razmišljanj in opomnil, da naj gledamo na polpretekli čas z očmi zgodovine. Zgodovina pa ni samo naše dejansko življenje, ni samo izraz naše identitete kot zgodovinske zavesti, je tudi skupek subjektivnih pričevanj. Zgodovina narodne skupnosti je nekaj posebnega in lahko smo ponosni, da sami lahko rešujemo pereča vprašanja lastne preteklosti.

Izjave posameznih prič

Župnik Holmar: Leto 1945 je bila zarez v naši zgodovini, prelomnica časa, bolj usodna, kot katerakoli prej. Komunistična revolucija je izkoristila dilemo koroških Slovencev v svoj namen. Pod masko boja proti okupatorju so organizirali vse nasprotnike nacizma in jih vključili v OF. To so bili borci za ideologijo, ne za narod. Predvsem ni bilo nobene razumevanja za begunce. Korošci so bili eni za narod in proti nacizmu, drugi za komunizem in osvoboditev. Nemci so nas imeli vse za komuniste. Zbeganost je segala tudi v duhovništvo. Dr. Luka Sienčnik je pobiral podpise za spomenico Stalinu za zedinjeno Slovenijo. Tudi jaz sem podpisal, ker sem mislil: Tito pojde, narod ostane. Slovenci smo bili vedno kristjani in še danes sem prepričan, da samo kristjan lahko iz srca priznava svojo ljubezen do domovine.

Kristo Srienc: Po štirih letih pregnanstva sem prišel nazaj, prepričan, da bo Južna Koroška združena s Slovenijo. Razočaran sem bil nad škofijo, ker slovenskim duhovnikom ni omogočila povratka v njihove župnije. V OF smo videli osvoboditelje, veliko znancev in sodnikov je sodelovalo, zato je tudi večina duhovnikov podpisala spomenico za zedinjeno Slovenijo. Ustanovitev NSKS je bil potreben korak, da se ne bi še duhovščina razdvojila.

Matična država ni imela dovolj razumevanja za vernike, koroška levica je bila celo sovražna do nas zaradi našega krščanskega prepričanja in Nemci so se nam smejali, ker nismo znali biti enotni.

Tonči Schlapper: Po letu 1945 smo se koroški Slovenci spet razšli, danes pa je to razklanost še vedno čutiti. To ni slovenska značilnost, tudi pri drugih narodih obstajajo različne ideološke miselnosti. Slovenski narod je, čeprav stoletja stisnjen med orjaške sosesede, preživel stoletja. Med drugo svetovno vojno se je uprl okupatorju in se herojsko boril proti nacizmu in fašizmu. Prvič se je oblikovala nekakšna skupna zveza, čeprav enotna samo na videz. Koroška levica se je prvič že med vojno tudi na zunaj organizirala, čeprav je bila pripadnost levo usmerjenemu krilu za marsikoga „izdajstvo“. Človek ne živi samo od duha, ampak tudi od kruha! Naslonili smo se tudi na avstrijsko levico, vendar je to kmalu vodilo v asimilacijo. Težnja nas vseh je bila vsekakor, ohraniti slovensko narodno skupnost. Absolutno pomenotenje nas je vedno peljalo v katastrofo, zato danes nenotnost za nas ni usodna, če bi le znali ustvariti med seboj demokratične odnose.

Dr. Valentin Inzko: Po vojni so bili sicer na vodilnih mestih OF že koroški Slovenci, toda idejno so odločali voditelji iz Slovenije. Zato je tudi dr. Tischler odstopil, pa tudi izstopil izčasne koroške vlade. Vidni katoliški koroški Slovenci so bili leta 1945 mnenja, da bi se morali izogniti razdvojenosti narodne skupnosti. Ustanovili naj bi skupno slovensko stranko, ki bi zastopala Slovence pri deželnozborskih volitvah. Tudi pri razpravah o dvojezičnem šolstvu in pri pogajanjih z zaveznicami bi bila enotnost v veliko pomoč. Vendar je politični značaj OF ljudi odbijal, SPZ je zgubljala simpatije med ljudmi, množili so se napadi na begunce kot „izdajalce“, na koroško Kroniko, na Mohorjevo. Krščanska ljudska stranka je dobila pri volitvah 4664 glasov, Slovenska demokratična fronta delovnega ljudstva samo 2095. vendar smo se tudi velikokrat skupno pogajali, na primer za uresničitev člena 7 avstrijske Državne pogodbe. Pomemben korak je bil obisk koroške delegacije (P. Zablatnik, Janežič in V. Inzko kot zastopniki NSKS) v Ljubljani. Čeprav nas Vida Tomšič ni sprejela, smo prvič vsi sodelovali pri ustanovitvi skupnega odbora.

Za poživitev skupne razprave je prof. Moritsch usmeril zanimanje poslušalcev v naslednja vprašanja:

1. Celo 56 duhovnikov je podpisalo spomenico za zedinjeno Slovenijo – ali se narodna skupnost takoj po strašni drugi svetovni vojni ni zavedala, da je ponovni nacionalizem škodljiv?

Udeleženci okrogle mize o polpretekli zgodovini

2. Ali je bil vpliv iz Slovenije res tako močan in odločilen ali je bila panslavistična miselnost tako močna, da je nekaterim zedinjena Slovenija pomenila vse?

3. Kakšno je bilo vzdušje med koroškimi Slovenci v tistih letih po vojni? Ali sploh moremo doumeti, kakšne so bile reakcije človeka, ki je preživel, na katerikoli način, grozote druge svetovne vojne.

4. Zakaj vendar koroški Slovenci niso ustanovili svoje enotne stranke, ali res zaradi ideološke razdvojenosti ali bolj iz osebnih „nezdružljivih“ mnenj?

Odgovore je bilo težko dobiti, kajti starejšim poslušalcem so bili dogodki še tako živo v spominu, da so težko sproščeno govorili in mlajši smo se zavedali, da nam je tisti čas še danes skoraj nerazumljiv in tuj.

Kakšne razlike so na primer še danes v ocenjevanju dveh tragičnih visokih osebnosti katoliškega tabora:

1. Prelat dr. Ehrlich, od razgretih aktivistov že pred ustanovitvijo domobranstva (zaradi izdajstva?) v Ljubljani ustreljen – Lovro Kassl pravi danes: Ehrlich nas je učil ljubezni do domovine.

2. Škof Rožman, pastir, ki je zapustil svojo čredo in sodeloval z okupatorjem (Kristl Lajčaher) – druga izjava: ker ga dobro poznam, zagovarjam še danes vse, kar je napravil (L. Kassl).

Za ilustracijo takratnega vzdušja naj navedemo, kako je slovenski duhovnik doživljal prihod slovenskega bataljona v Pečnico. „Vsi smo bili navdušeni. Doslej smo bili v strahu pred Nemci, zdaj so zmagovito vkorakali naši fantje. Miting je bila narodna demonstracija. Pa sem s strahom vprašal, ali smem naslednji dan celo pridigati v slovenščini. Odgovor „lahko, samo ne v duhu škofa Rožmana“, me je streznil.“

In še dve zanimivi izjavi, ki nam opisujeta takratno vzdušje in pomagata danes razumeti

povojno politiko: „Pokopavali smo padle partizane, same poštenjake.“ „Naše ljudstvo je bilo takrat mehko kakor testo.“

Pripomba: Plus – Priznati je treba, da so naši zgodovinarji zelo potrudili, da bi razjasnili dogodke koroške polpreteklosti. Na podbudo prof. Moritscha moramo biti hvaležni, da se dr. V. Sima, dr. T. Domej in dr. A. Malle lotijo intenzivno te tematike. Napovedana knjižna oblika teh predavanj bo gotovo dobrodošel priročnik ne samo na Koroškem.

Minus – Pogrešali smo udeležbo vidnih funkcionarjev narodne skupnosti, voditeljev slovenskih organizacij, drugih kulturnikov, dvojezičnih učiteljev in uglednih izobražencev. Kako posredujejo otrokom na primer polpreteklo zgodovino, kako jo sami doumejo in z njo danes živijo. Ali niti mlajša generacija še ni pripravljena za pogovor, ali še ni čas za razpravo o perečih vprašanjih naše zgodovine?

Alojz Angerer

Ponovno priznanje „filmu mladje“ KDZ

Zlata avstrijska nagrada za film „Govorice“

Delovna skupina „film mladje“ v okviru Koroške dijaške zveze (KDZ) pod strokovnim vodstvom Mihe Dolinška je ponovno dosegla pomemben uspeh. Na avstrijskem državnem prvenstvu neprofesionalnega filma konec minulega tedna v salzburškem Saalfeldnu je film „Govorice“, čigar avtor je gimnazijec Stefan Hafner, dosegel zlato nagrado. V dosegu je bil celo državni prvak, če bi ekipa ali njen predstavnik bili navzoči v Saalfeldnu. Vendar to zaradi šolskih obveznosti ni bilo mogoče.

Film „Govorice“ je bil letošnji deželni prvak na Koroškem – in s tem uspeha še ni bilo konec. Trije najboljši filmi iz vsake zvezne dežele so se udeležili tekmovanja v Saalfeldnu, ki ga je priredilo „Društvo avstrijskih filmskih videoamaterjev“. Kadezejevski film je tako navdušil prireditelje, da ga hočejo poslati na letošnje svetovno prvenstvo amaterskih filmov. Nadalje je film že nominiran za ugledni mednarodni praški UNICA-festival nekomercialnega filma.

To so podatki, ki na prvo uho morda zvenijo neverjetno in nenavadno, na katere pa se bomo navzlic strokovnemu in zavzetemu delovanju „filma

mladje“ mogli vsekakor navediti.

Miha Dolinšek se sicer zaveda problematičnosti priznanja – „Kot po navadi na Koroškem tudi to priznanje podcenjujemo“ – a za skupino, katere jedro trenutno zaobjema okoli dvajset filmskih zanesenjakov, je tak uspeh seveda velikega pomena.

Po njegovem mnenju je skupina že tako dozorela, da bo v prihodnje brez stalnega mentorstva in samostojno snemala filme.

Filmskih načrtov pa je kar precej. Trenutno nastajata dva filma: „Ledena doba / Eiszeit“, ki obravnava življenje begunca, ki ilegalno žive nekje v

srednji Evropi (glavni igralec je Feliks Kucher, režiserka in scenaristka pa Nina Sajko) in enominutni film „Kurzfilm“ z docela novimi igralci. V počitnicah hoče kadezejevski filmski podmladek posneti dva filma, delno z ekipo iz filma „Karavanke“.

A že na začetku julija jih čaka nov in pomemben izziv: Od 1.-3. julija bojo s filmoma „Govorice“ in „Karavanke“ sodelovali na ebensejskem mednarodnem festivalu nekomercialnega filma. Sicer so tam že pred leti nastopili s „Tevžjem“ in jim okoliščine niso dočela tuje, a medtem so Ebensejčani za sodelujoče filme v smislu profesionalnosti tako dvignili vsebinske in operativne pogoje, da je že samo povabilo na ta festival veliko priznanje. Ebensejčani so videli film „Govorice“ v Saalfeldnu in ga skupaj s „Karavankami“ na mah angažirali za svoj festival.

f.w.

Izvedba „Carminé Burane“ v Domu glasbe

Glasbeno doživetje posebne vrste

Franc Wakounig

Da bo to „velika stvar“, smo vedeli. A kljub temu je izvedba Orffove kantate „Carmina Burana“ presenetila občinstvo in napoved, da bo to vsekakor koncertno-glasbeni višek leta delovanja naše narodne skupnosti, se je uresničila.

Mnenja poslušalcev

Prof. Lovro Sodja: Presečen sem, ker nisem pričakoval, da bojo to zmogli tako kvalitetno izvesti. Sam sem namreč pred dvajsetimi leti to pel in zato poznam delo. Zbori so bili odlični, ženski bolj kot moški, pri katerih se pozna, da so to le mlajši glasovi in da manjka basov. Orkester je bil zelo dober, vendar bi lahko bolj sledil dirigentu. Vse čestitke dirigentu, ki je zmozel obdržati v rokah dvestočlanski kolektiv. Zelo bi pa pohvalil tolkala Percussion iz Gradca, ki so vsekakor na evropskem nivoju. Res odlični so. Pri solistih bi dal na prvo mesto Norino Radovan, ki je izjemna, saj je druga najboljša koloraturka v Sloveniji, potem tenor Marjan Trček, ki uči tudi na Glasbeni šoli, za baritona Jožka Kovačiča pa vemo, da ni šolan pevec.

Miro Korenjak: Zelo, zelo zanimivo, to je bilo drugače kot druge barti. Predstava mi je zelo ugajala in samo čudim se, da so to zmogli.

Peter Wrolich: Sicer sem

prvih petnajst zamudil, ker sem pozneje prišel, a kar sem videl, se mi je zdelo kar neverjetno in mi je zelo ugajalo.

Janez Kuchling: To je bilo nekaj drugega kot ponavadi, zelo mi je ugajalo. Občudujem pa mladega dirigenta, ki je s temi leti že to zmozel. Zelo dober je.

Joško Rutar: Izredna predstava, zelo mi je ugajala. Predvsem sodelovanje zborov in skupin, naj omenim slovenske simfonike, tolkala in pianista, je bilo zelo dobro, posebno priznanje pa velja dirigentu, ki je vse to omogočil.

Dr. Franc Wutti: Čudovita stvar, prava redkost, ki jo doživimo samo vsakih deset let. Zato sem vesel, da sem fanta vzel s seboj, ker v naslednjih desetih letih gotovo ne bosta slišala kaj temu primerne.

Florijan Zergoj: Čudovito, enkratno. Smo ponosni, da na Koroškem kaj takega spravimo skup in dirigent daje upanje, da bo še kaj takega postavil na noge.

Zanimanje za prireditev je bilo izredno veliko in tako tudi nikogar ni čudilo, da je bila že nekaj dni poprej razprodana. Profil občinstva je bil zelo zanimiv, saj je zaobjel vso socialno, geografsko, politično in kulturno strukturo narodne skupnosti, posebej omembe vredno pa je, da je mlajša publika tako številno bila zastopana. In prav ona je bila med tistimi, ki so dirigentu Stanku Polzerju, solistom in vsem nastopajočim stoji ploskali, „standing ova-

tions“ – in se tako zahvalila za izjemen kulturni popoldan.

Glavni del zaslug za uspeh prireditev gre mlademu dirigentu Stanku Polzerju, ki je tudi pobudnik izvedbe. Resda to ni bila njegova prva večja naloga, saj je z „Danico“ že naštudiral in zelo uspešno izvedel Schubertovo mašo v G duru za zbor in Mozartovo mašo ob kronanju, in tudi sicer je kot zborovodja in kot glasbeni pedagog uveljavljen in priznan. A moč in angažma, s katerima

Impozanten pogled na zbor in filharmonike

je vodil skoraj dvestočlansko maso pevcev ter instrumentalistov skozi priprave, vaje in nedeljski popoldan, in umetniška napetost, ki jo je izžareval med nastopom, so potrdili, da sodi med naše najbolj perspektivne dirigente.

Zbori, to so bili mešana pevska zbor „Danica“ iz Šentprimoža in „Peca“ iz Globasnice, mladinski in mešani zbor Slovenske gimnazije, solisti: Norina Radovan (sopran), Marjan Trček (tenor) in Joško Kovačič (bariton), pianistka Andreja Wuzella-Močilnik in Toni Kernjak ter instrumentalisti Studio Percussion in člani orkestra Slovenske filharmonije so se pod taktirko dirigenta zllili v enoto, ki je bila enkrat bučna, divja, razburkana in polna strasti, potem mila, nežna in polna harmoničnosti. Pri tem so tolkalci Studia Percussion postavili mogočne akustične akcente, primeren visavis pa so bili solisti Norina Radovan, Marjan Trček in Joško Kovačič. Slednji se je kot pevski amater v družbi dveh šola-

nih in priznanih solistov uveljavil na nivoju.

Za nemajhno presenečenje so poskrbeli zbori, saj so zahtevni glasbeni literaturi bili – marsikateri skepti navkljub – v vsakem oziru kos. Vstopi bi lahko bili boljši, a izraznost, glasovna razsežnost in pevška zmogljivost so v vsakem trenutku koncerta bili zadovoljivi. Vključitev mladinskega zbora Slovenske gimnazije, ki je vnesel tudi dodatne optične nianse, je bila zelo smiselna in posrečena.

Člani orkestra Slovenske filharmonije in pianistka Andre-

ja Wuzella-Močilnik ter Toni Kernjak so svojo nalogo opravili suvereno.

V celoti gledano je izvedba „Carminé Burane“ bila tako za nastopajoče kot za poslušalce veliko doživetje in užitek. Ob tem pa naj ne bi bila zamolčana organizatorična plat izvedbe. Nosilci projekta sta bili obe osrednji kulturni organizaciji Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza, ki sta prevzeli tudi glavno organizatorično breme. Kot prireditelja pa sta poleg njih nastopila še ORF-Celovec in Zvezna gimnazija za Slovence.

Nove knjige – recenzije

Milo Dor: Die weiße Stadt

Založba Otto Müller, Salzburg 1994, 312 strani, 298 šil.

Končno je spet izšla tretja in zadnja knjiga „Sage o Raikowih“ velikega avstrijskega pisatelja Mila Dora, „Die weiße Stadt“ (Belo mesto). Prvič je izšla leta 1969, kmalu nato so po njej uspešno posneli film s Petrom Weckom v glavni vlogi. Roman je pred ozadjem svetovnopoličnih dogodkov današnjega časa shrljivo aktualen. V prvih dveh delih trilogije, „Mrtveci na dopustu“ (1952, 1992) in „Nič drugega kot spomin“ (1959, 1993) je avtor opisal družino, otroštvo in mladost Mladena Raikowa (ta psevdonom, za katerim se skriva avtor, si je Dor sposodil od svojega deda), v tretjem delu pa opisuje življenje Raikowa dvajset let kasneje.

Raikow, ki so ga nacisti kot člana odporniškega gibanja silno mučili in odvekli na Dunaj, ostane po koncu vojne v avstrijskem glavnem mestu. Piše, vendar se za njegovo literaturo zanima le malo ljudi. Da lahko preživi, se ukvarja s trgovino z antikvitetami – delo, ki ga nikakor ne pojmuje kot svoje poslanstvo. Toda tudi s pisanjem si Raikow ni čisto na jasnem. Pač ni med tistimi zaslepljenci, ki bi vsako svojo vrstico oboževali. Drži se pre-

govora „Omnia est dubitandum“ (vse je dvomljivo), zato je vselej zelo samokritičen. Ta plemenit odnos pa je založniški lektorjem sumljiv, na ta način Raikow nima uspeha in je kot kakšen moderen Sifiz.

Ob vsem tem pa doživlja Raikow vrsto majhnih brodolomov, ki ga vselej vržejo spet na začetek. V Jugoslaviji nastane v petdesetih letih spet bolj odprta klima, Raikowa v domovini po dolgih letih spet „prenašajo“, celo prevesti in objaviti nameravajo njegova dela. Toda prijatelj, ki naj vse to izpelje, je žal na napačni strani v frakcijskih sporih med Titom in Djilasom. Torej spet nič. Nek drug prijatelj v Zvezni republiki Nemčiji naveže stike med Raikowom in vplivnim direktorjem velike firme, da bi mu pomagal do rednih dohodkov. Direktor se strinja, samo da kmalu ni več direktor. Raikow se razočaran vrne na Dunaj.

Dorov roman je poln raznolikosti in potrebna bi bila še ena knjiga, da bi lahko primer-no ocenili ta opus magnum. Nedvomno je „Raikow-Saga“ mejnik v povojni avstrijski literaturi. Še vedno.

Andrej P. Pittler

Dirigent Stanko Polzer s pevsкими solisti Noro Radovan, Marjanom Trčkom in Joškom Kovačičem

„Lutke mladje“ bodo proslavile dvajsetletnico

M. Pungartnik: „Sonček, kje si?“ v organizaciji Krščanske kulturne zveze

Za tak jubilej je bilo potrebno najti primeren tekst: nekaj koroškega naj bi bilo, nekaj nezamenljivo našega. Pa se je našel Marjan Pungartnik, slovenski mladinski pisatelj, ki je napisal povsem novo zgodbo, pa vendar se nam zdi, kot da jo že poznamo – s škrati, z vragom, žalik ženami, škopnikom, pehtro babo in torkljo. Osebe in motivi iz slovenskega (ali slovanskega) bajeslovja, ki jih današnji otroci ob televizijskih batmanih, zorojih, terminatorjih in podobnem bolj malo poznajo.

Oder mladje je začel pred 20 leti z lutkami in tudi v novi pravljici za oder „Sonček, kje si?“, katere premiera bo v sredo, 25. maja, v Mestnem gledališču v Celovcu, so lutke sestavni del igre. Režiser je Tine Varl, ki se bo najbrž moral slej ko prej preseliti na Koroško, tako zelo je delaven po naših društvih, pa tudi drugod (npr. Hortus Musicus). Tine je sodeloval pri Odru mladje od vsega začetka in pozna koroške lutkarje kot nihče drug.

„Vaje so potekale ves čas v farni dvorani v Železni Kapli, sodelujočih je blizu trideset. Kar me še posebej veseli, je izredno dobro vzdušje v skupini, čeprav so igralci z vseh koncev in krajev: iz Celovca, Šmihela, Bilčovsa, Šentjanža, Sel, z Radliš...“ pravi Tine Varl

V zgodbo so vpletene tudi pesmi, za katere je čudovito glasbo napisal Roman Verdell, glasbeni aranžmaji pa so delo

Glasbenik in skladatelj Roman Verdell je uglasil pesmi

Režiser Tine Varl je vzgojil generacijo lutkarjev na Koroškem

Borisa Roškerja. Poleg brigade tehničnih pomagačev ne smemo pozabiti Brede Varlove, ki je znova ustvarila lutke in kostume, prave umetniške kreacije.

Kakor se v pravljici spodobi, se vse srečno konča; bitja, s katerimi so nekoč strašili otroke, pa so na odru sicer zelo strašna, a hkrati človeško simpatična, posebej še, če jih dobrotita in ljubezen premagata. S.W.

Lutke in kostumi so delo Brede Varl

Ta zbor je prinesel novega duha

Jutri, v petek, 20. maja ob osmih zvečer bo pri Cingelcu na Trati pevski koncert „Pesmi sveta“, ki ga prireja Dvojezični zbor pedagoške akademije in SPD „Borovlje“. Dvojezični zbor vodi Edi Oraže z Resnice, s katerim se je urednik Franc Wakounig pogovarjal med drugim tudi o prihodnosti zbora.

Dvojezični zbor pedagoške akademije sestavljajo bodoči učitelji. Ali to pomeni, da se bo zbor s koncem šolskega leta razšel in bo jutrišnji njegov zadnji nastop?

Ne vem še, ali bo zbor obstajal naprej ali pa se bo razšel. Ni pa to njegov zadnji nastop. 29. maja bomo nastopili na Mladinskem dnevu v Šmarjeti v Rožu in 17./18. junija smo na Dunaju. Jutrišnji koncert, ki smo ga postavili pod geslo „Pesmi sveta“ in na katerem bodo poleg nas nastopili še Smrtnikovi fantje in šentjanški tamburaši, je za nas neke vrste pregled nad opravljenim delom v teku leta.

Zakaj koncert prirejate prav pri Cingelcu?

Na lanskem vigrednem koncertu pri Cingelcu smo se prav dobro počutili. In pevci so bili

vsi za to, da tudi ta koncert ponovno priredimo v kulturnem domu SPD „Borovlje“ na Trati. Letos se nam je pri organiziranju malo zatikalo, ker polovica zbora zaključuje te dni svoj učiteljski študij in pevci nimajo dovolj časa na razpolago še za dodatne stvari. Zato smo

Edi Oraže

bili zelo veseli, da je pevka Anja Šlemic, ki je v nižjem semestru, v bistvu prevzela glavno organizacijo, za kar se ji iskreno zahvaljujemo.

Rad pa bi omenil SPD „Borovlje“, ki nam je šlo na roko in zelo pomagalo. To nam pomeni veliko. Hkrati pa je to priložnost, da našim nemškogovorečim pevcem pokažemo, da naša narodna skupnost goji in živi vzajemnost in skupnost.

Člani tvojega zbora prihajajo iz cele Koroške in dosti pevk in pevcev ne zna slovensko. Kako je rasla skupnost v zboru?

Ne tajim, da so nekateri na začetku že imeli določene težave. Na eni strani jim je zbor ugajal, po drugi strani pa so se počutili malce nenavadno, ker smo se slovenski pevci tudi ob njihovi navzočnosti med seboj pogovarjali slovensko. To jih je gotovo iritiralo. A ta stvar se je kmalu polegla, razumevanje za dejansko dvojezičnost, to je tudi slovensko besedo v zboru, je raslo in se krepilo in danes je živa dvojezičnost nekaj po-

Vabilo Zveze koroških partizanov

ZKP tudi letos, ko obhajamo petdesetletnico prvega uspelega pohoda partizanov na območje severno od Drave, vabi na obisk zgodovinskih krajev NOB na Svinški planini, ki bo v nedeljo, 29. maja 1994.

Zbrali se bomo v Velikovcu na parkirišču pri glavni pošti med 9.30 in 10.00, od koder bo odhod točno ob 10.00. Vozili se bomo z osebnimi avtomobili in predlagamo, da v Velikovcu nekateri prisedejo k drugim, da bodo vozila bolj izkoriščena.

Pot nas bo vodila iz Velikovca (Völkermarkt) proti Grebinju (Griffen) in Šentlenartu (St. Leonhard) do Golovice (Wölfnitz). Iz Golovice se bomo spet vračali mimo Laminggerjeve kočice (Lammingerhütte) do kočice nad Pöllingom (Pöllingerhütte), kjer bo tovariško srečanje. Za tiste, ki si želijo na vrh Svinške planine, je od kočice nad Pöllingom pol ure pešpoti po planinskem svetu.

Zaključek izleta bo domov grede na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu.

Obisk krajev na Svinški planini bo ob vsakem vremenu. Vozili bomo v glavnem po asfaltiranih cestah.

Vabimo vas, da z nami obiščete na območju Svinške planine nekaj tistih krajev, ki so neločljivo povezani s protifašistično borbo med drugo svetovno vojno na severni strani Drave.

S tovariškimi pozdravi!

Janez Wutte-Luc, predsednik ZKP

Medkulturne počitnice 1994 v Piranu

„Kärntner Kinderfreunde“ in Slovenska prosvetna zveza letos nudita otrokom iz Koroške poseben počitniški program v Piranu na slovenski obali. Otroci lahko izbirajo v skladu s svojimi interesi in nagnjenji.

Za otroke bodo skrbeli sodelavci in sodelavke „Kärntner Kinderfreunde“ in Slovenske prosvetne zveze, ki se bodo za svoje naloge pripravili na posebej v ta namen pripravljenem dvodnevem vzgojnem seminarju.

Termin: 12. 7. – 26. 7. 1994

Starost: 9 – 15 let

cena: 4.500,- (za člane slovenskih prosvetnih društev)

Podpore: Možnost je dobiti podporo bolniške blagajne, ki znaša približno 100 šil. na dan.

Storitve: V ceni je prevoz z avtobusom, polni penzion, program, oskrba in zavarovanje.

prijava: Prijavite se lahko takoj pri Slovenski prosvetni zvezi (tel. 0463/514300-20), kjer boste prejeli tudi prijavnico in jo poslali na naslov Kärntner Kinderfreunde, 9020 Klagenfurt/Celovec, Bahnhofstr. 44.

Prosimo za pravočasne prijave (po možnosti takoj!), število udeležencev v počitniškem domu je omejeno.

Slovenska prosvetna zveza

Jezik in komuniciranje v družini

Pod naslovom Živa beseda v družini je prof. Berta Golob, slovenska pedagoginja in pisateljica, predavala v Pastoralnem centru v Celovcu. Očitno v skrbi za slovensko materinščino, predvsem pa po predavateljičinem mnenju zaradi upadajoče jezikovne in komunikacijske kulture v družini in – kot posledica – v družbi, je gospa Golob nanizala nekaj razmišljanj o tem, kaj lahko storimo, da bi ublažili ta razvoj.

Materinščina in narodna zavest naj bi bili prvotnega pomena, to je misel, izrečena zaradi skrbi. Misel, ki je še do nedavnega bila pravzaprav neizrečena, kajti vsaj v Sloveniji je

(bila?) slovenščina samotumevnost. Mar temu ni več tako?

Zaskrbljenost zbuja vedno večja agresivnost v odnosih v družini, podivjanost mladine in pomanjkanje osnovnih pravil lepega vedenja. Potrošniška družba je po mnenju gospe Golob kriva za čustveno in komunikacijsko siromašenje družine in družbe.

Nobena družba, ki ne zna investirati, ne bo uspešna. In mladina je še vedno največja investicija, čeprav malo bolj dolgoročna kot trenutni „kšeft“, a zato zanesljivejša. Ni samo družina tista, ki je odgovorna za razvoj otrok – bodoče družbe.

S.W.

vsem samoumevnega. Isto velja tudi za izbor pesmi.

Poleg študija in zborovske dejavnosti si prevzel na pedagoški akademiji tudi lektorstvo za slovensko zborovsko petje. Torej obstaja resno upanje, da bo dvojezični zbor pedagoške akademije pel naprej?

Če bo jeseni dovolj vpisov na pedagoško akademijo, če bojo pevci vmes in če bo ostalo jedro sedanjega zbora, potem bomo peli naprej.

Kaj te je kot vodjo tega zbora navdušilo?

Kot prvo veselje ljudi do petja. Dostikrat sem pevce moral celo brzdati. Presenečen sem bil nad zmožnostjo koncentracije na koncertih in seveda je interpretacija pesmi zame poseben izziv.

Pri vsem tem pa bi rad poudaril, da je dvojezični zbor na pedagoško akademijo vnesel novega duha, novo življenje in močan kulturni val. Glede dvojezičnosti je bil v pozitivnem smislu zelo pomemben. Če zbora ne bi bilo več, bi nastala velika vrzel.

Hvala za pogovor in uspešen jutrišnji koncert.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek, 20. 5. 20.00	Kulturni dom v Šentjakobu	Klavirski koncert Andreje Wuzella	SPD „Rož“
Petek, 20. 5. 20.00	pri Cingelcu na Trati pri Borovljah	Koncert „Pesmi sveta / Lieder der Welt“ sod.: Smrtnikovi fantje, Šentjanški tamburaši, Dvojezični zbor pedagoške akademije Celovec	Dvojezični zbor SPD „Borovlje“
Sobota, 21. 5. 20.00	pri Adamu v Svečah	Levstik – Veras: „Martin Krpan“ – kabaret; nast. igralska skupina iz Borovlj	SPD „Kočna“
Nedelja, 22. 5. 19.00	v farni cerkvi v Dobri vasi	Koncert učencev orgelskega oddelka GŠ in učencev teološke fakultete v Ljubljani	GŠ
Torek, 24. 5. 20.00	pri Šoštarju v Globasnici	Evropska unija da ali ne? (dipl. inž. Štefan Domej, mag. V. Ošlak, mag. R. Vouk)	
Torek, 24. 5. 20.00	v gostilni Podobnik v Beli pri Žel. Kapli	Predavanje „EU – ali kmetje lahko preživijo?“; referent ministrski sekretar dipl. inž. Andraž Rupprechter	KIS
Torek, 24. 5. 20.00	Gradec Leonhardstr. 15 Florentinersaal	Koncert ob 20.letnici KSŠŠ/G; nast. Graški študenti, pevsko-instr. skupina Žvabek, solisti dr. Ludvik Karničar (bas), A. Wuzella (klavir), J. Gregorič (kitara)	
Sreda, 25. 5. 19.00	pri Brezniku v Pliberku	Koncert učencev Glasbene šole na Koroškem in Glasbene šole Ravne na Koroškem	GŠ
Sreda, 25. 5. 20.45	v Mestnem gledališču v Celovcu	M. Pungartnik: Sonček, kje si? Režija Tine Varl	KKZ, „Oder mladje“
Četrtek, 26. 5.	v Mestnem gledališču v Celovcu	M. Pungartnik: Sonček, kje si? Režija Tine Varl Ponovitve ob 8.30, 10.00 in 11.30	KKZ
Petek, 27. 5. 15.00	Mondscheing. 9, Gradec	GRAZ-ZIA – 20 let KSŠŠ/Gradec – Srečanje bivših in sedanjih študentov	KSŠŠG
Petek, 27. 5. 20.00	VŠGP Šentpetru pri Šentjakobu	Sklepna prireditve Višje šole za gospodarske poklice. Spored: igrani recital J. Menarta „Iгла skelečih let“, dekliški zbor, MePZ Cantus S. Petri, modna revija	VŠGP
Sobota, 28. 5. 19.00	pri Miklavžu v Bilčovsu	Ustanovni občni zbor narodnopisnega društva „Urban Jamnik“	
Nedelja, 29. 5. 10.00	izpred glavne pošte v Velikovcu	Obisk zgodovinskih krajev iz NOB na Svinški planini	ZKP
Nedelja, 29. 5. 9.30	pred famo cerkvijo v Šmarjeti	Mladinski dan	Katoliška mladina
Četrtek, 2. 6. 20.00	v Kulturnem domu v Šentjakobu	Koncert profesionalnega mešanega zbora CANTUS iz Užgoroda (Ukrajina)	SPD „Rož“
Petek, 3. 6. 20.00	v Modestovem domu v Celovcu	Klavirski koncert Andreje Wuzella	Oddelek GŠ Mladinski in Modestov dom, LŠ Mohorjeve
Nedelja, 5. 6. 19.30	v Kulturnem domu v Šentprimozu	Koncert profesionalnega mešanega zbora CANTUS iz Užgoroda (Ukrajina)	SPD „Danica“
Sobota, 11. 6. 9.00	v Pavličevi ulici v Celovcu	Kmečki trg – Kmetice in kmetje, ki želijo prodajati domače specialitete, naj se javijo na KIS, tel.: 0463/382436.	KIS
od 14. do 20. avgusta		Počitnice za otroke in starše v kraju Soča v dolini Trente; prijave na referat za družino, Celovec, tel. 0463/511166-76	

Griechenfest / Grška fešta

Open-air – koncert „Lakis & Achwach“

v četrtek, 19. 5. 1994, od 16.00 dalje

v Amfiteatru Pedagoške akademije v Celovcu

16.00 Razstava fotografij „grške impresije“

17.30 Predavanje z diapozitivi „Grčija“ (prof. Kountna – predavalnica A)

18.30 Dvojezični zbor Pedagoške akademije v Celovcu

19.00 Koncert z „Lakis & Achwach“ (amfiteater)

Grška fešta z grškimi jedmi

Ob vsakem vremenu

Prirejajo: KKZ, SPZ, STUV, ÖH-KULTUR, Dvojez. zbor ped akademije

Slikarski natečaj v Italiji

Društvo beneških likovnih umetnikov prireja pod pokroviteljstvom dežele Furlanije – Julijske krajine XV. mednarodni slikarski natečaj na temo „Podobe iz Nadiških dolin“, ki bo potekal od 23. maja do 18. junija 1994. Udeležba je brezplačna za umetnike iz tujine in za povabljenke iz drugih dežel.

Natečaja se lahko udeležijo vsi umetniki z enim delom, izdelanim v omenjenem času. Zlasti je zaželena prisotnost umetnikov iz Slovenije in Koroške.

Žigovanje platen bo v Beneški galeriji v Špetru z naslednjim urnikom: od ponedeljka do sobote od 17.00 do 19.00. isti urnik velja za oddajo del, rok zapade 18. junija ob 19.00.

Dela morajo biti uokvirjena in opremljena s kaveljčkom za obešanje. Na hrbtni strani mora biti ime, priimek in naslov avtorja ter naslov in cena dela.

Dela, ki bodo ocenjena kot najzaslužnejša, bodo razstavljena na skupinski razstavi, katere otvoritev bo v soboto,

25. junija 1994, ob 19.00 v Beneški galeriji v Špetru ob prisotnosti oblasti in ki bo trajala do 9. julija 1994.

Najzanimivješa dela, ki jih bo izbrala kvalificirana žirija umetnikov, kritikov in novinarjev, bodo dobila odkupne nagrade v višini 1.000.000, 750.000 in 500.000 lir vsaka, ki jih v ta namen podeljujejo ustanove in organizacije. Posebna nagrada bo dodeljena delu, ki ga bodo z glasovanjem izbrali obiskovalci razstave. Vsi udeleženci bodo prejeli diplomu o udeležbi ali spominsko darilo. Društvo bo izročena dela hranilo in varovalo.

Razstava se bo zaključila 9. julija 1994 ob 19.00. Avtorji ali njih pooblaščenici bodo morali prevzeti dela do četrтка, 14. julija 1994. V nasprotnem primeru jih bo prevzel v last organizator.

Telefonska številka Beneške galerije, San Pietro al Natissone – Špeter: 0432/727332 ali 727152.

Inštitut za glasbeno etnologijo v Gradcu prireja skupno s Klubom slovenskih študentov v Gradcu

KONCERT ob 20.letnici KSŠŠG

v torek, 24. 5. 1994 ob 20.00 v Florentinersaal, Leonhardstr. 15, Gradec

Nastopajo: pevski krožek „Graški študenti“, pevsko instr. skupina Žvabek, solisti dr. Ludvik Karničar (bas), Andreja Wuzella-Močilnik (klavir), Janez Gregorič (kitara)

RAZSTAVE

CELOVEC

- Galerija Slama, Benediktinerplatz 3 – Janez Bernik, (do 28. 5.)
- Napoleonstadl, St. Veiterring 10 – male plastike avantgarde iz Španije (do 29. 5.)
- Deželna galerija, Burggasse 8 – Thomas Hoke – Daseinsperre – Leere Masse (do 5. 6.)
- Kunstforum, Villacherstr. 8/II (Doortheim) – Umetniška zbirka – izbor (do 4. 6.)

SEMISLAVČE

- Galerija Rožek Šikoronja – Johannes Zechner – rustika, skulpturne risbe in kolaži; odprto od srede do nedelje med 15. in 18. uro (do 22. 5.)

GRADEC

- Kulturni center pri Minoritih – Leben an der Grenze – ie Geschichte der Slowenen in der Steiermark (otvoritev 19. maja ob 19.30)

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKÉ ODDAJE
18.10–19.00

Četrtek, 19. 5. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 20. 5. Kulturna obzorja

Sobota, 21. 5. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 22. 5. (Binkošti)
6.30–7.00 Praznična
18.10–19.00 Praznična

Ponedeljek, 13. 5.
6.30–7.00 – Dobro jutro na Koroškem
18.10–18.30 – Glasbena

Torek, 24. 5. Partnerski magazin

Sreda, 25. 5. Društvo upokojencev iz Sel
Večerna 21.05–22.00 Pozdrav s Primorja!

Kleine Zeitung in Slovenska gospodarska zveza vabita na predavanje

EU in odprtje vzhoda – priložnost za koroško gospodarstvo?

v ponedeljek, 30. maja, ob 19.30 uri, v Tischlerjevi dvorani v Mohorjevi, Cesta 10. oktobra 25, 1. nadstropje, 9020 Celovec

Referiral bo dipl. trg. dr. Jan Stankovsky zunanjetrgovinski strokovnjak WIFO

Diskusija

Po predavanju ste vabljeni na zakusko

Dober dan, Koroška

Nedelja, 15. 5. 1994, ORF 2, 13.00!
Ponedeljek, 16. 5. 1994, TV SLO 1, 16.20

Carmina Burana

Višek letošnjega pevsko-glasbenega ustvarjanja koroških zborov: srednjeveška kantata Carmina Burana. Pod vodstvom mag. Stanka Polcerja so scensko kantato za zbor, soliste in orkester sodobnega nemškega skladatelja Carla Orffa izvedli Mešani pevski zbor „Danica“ iz Šentprimozja, Mešani pevski zbor „Peca“ Slovenskega kulturnega društva Globasnica, Mešani mladinski zbor Slovenske gimnazije in Mladinski zbor Slovenske gimnazije ter člani orkestra Slovenske filharmonije. Solisti: Norina Radovan, Marjan Trček in Jožko Kovačič.

Izvedba je nastala ob sodelovanju Slovenske prosvetne zveze, Krščanske kulturne zveze, Slovenske gimnazije in slovenskega sporeda ORF v Celovcu. Drugi del posnetkov izvedbe kantate „Carmina Burana“ bo na sporedu v nedeljo, 29. maja 1994, ob 13. uri v oddaji „Dober dan, Koroška“ – ORF2.

Novi kapetan SAK Ch. Lippusch

Podliga vzhod

Klopinj – Bilčovs

2:1

Klopinj, ki se bori proti izpadu, je zbral vse svoje moči in v borbeni tekmi prizadel Bilčovščanom prvi poraz v vigradni sezoni.

1. razred D

Šentpavel – Sele 1:1 (Maver)

Železna Kapla – Eitweg 3:2

Dobrla vas – Grebinj 1:0

Globasnica – Sinča vas 5:1 (Dlopst 2, Pasterk 2, Pleschgatternik)

Boj za drugo mesto postaja vse hujši. Sele ali Globasnica? Kdo bo ob koncu prvenstva srečnejši? To so še vprašanja, ki čakajo odgovora. Selani imajo še eno tekmo manj, Globašani pa morajo poleg tega še v Sele in to ta konec tedna. Čaka nas vrhunski derbi, kjer se bo več ali manj že odločilo, katero moštvo bo dobilo možnost, da se v relegacijskih tekmah kvalificira za vstop v podligo.

Vsak, ki me pozna, ve, da sem vedno dal vse za SAK.

Res je vprašanje, če so odborniki SAK ravnali

Je že prav, da odborniki kdaj pa kdaj spomnijo igralce na njihove dolžnosti, če so mnenja, da ni vse v redu, vendar bi morali ukrepati že nekoliko prej in v drugi obliki.

Predsednik SAK dr. Roland Grilc pa je prepričan, da je bila odločitev odbora pravilna in pravi, da nikakor s tem niso hoteli žaliti Sadjaka: „Vsi vemo, da je Lojze Sadjak izvrsten nogometar, vendar ni tip kapetana, ki ga moštvo v tem trenutku potrebuje. Kapitan mora posredovati pri sodnikih, mora vzpodbujati soigralce in tudi po tekmi mora ostati pri moštvo in tako vzdrževati povezanost med igralci. Po teh lastnostih se nam je kot novi kapetan ponujal samo Lippusch.“

premišljeno, ko so šest tekem pred koncem prvenstva našli grešnega kozla prav v igralcu Lojzetu Sadjaku.

Ali ne bi raje iskali napak tudi pri sebi, ko pa so se izkazali njihovi nakupi vse drugo kot uspešni?

Poleg tega pa taka reakcija v tako kritični fazi, kot je to bilo pred tekmo proti Trgu (SAK je bil 2 točki za vodečim, zmagati bi bilo nujno) gotovo ni najbolje vplivala na igralce.

venska časopisa in prvo je, da pogledam na športno stran, kako je igral SAK. Na žalost naslov koroškega prvaka ne bo več osvojil, mesto v regionalni ligi pa je zagotovljeno.

Hvala za pogovor in veliko uspeha!

prevozim dnevno med 80 in 120 km.

Ali na Dunaju spremljaš tudi športne dogodke na Koroškem, npr. tekme SAK?

Naročena imam oba slo-

Ali je odbor SAK ravnal prav?

Alojz Sadjak je moral oddati mesto kapetana

V tekmi proti Trgu se je gledalcem predstavil Hermann Lipusch kot novi kapitan SAK in na žalost s svojim moštvom doživel tudi prvi poraz v letošnji sezoni na domačih tleh.

Odbor SAK je kratkoma odstavil prejšnjega kapitana, zaslužnega igralca Alojza Sadjaka ter mu takorekoč dal krivdo za neuspeh v zadnjih tekmah.

Glavni vzrok je bil, da se je Lojze Sadjak menda pogovarjal že z drugim

klubom, poleg tega še tudi, da je prereditveno interveniral pri sodnikih in premalo vzpodbujal soigralce.

Lojze Sadjak, ki ga je ta odločitev odbora zelo prizadela, pa se seveda brani in zatrjuje, da se ni pogajal z nobenim drugim moštvom. „Vem, da je trener Kronsteiner (Spittal) prišel gledat SAK. V nekem časopisu pa je pisalo, da je opazoval Blajsa in mene. To je pa tudi že vse. Pogovarjal pa se še nisem z nikomer.“

Peter Wrolich se je že kvalificiral za krožno vožnjo po Avstriji

Tekmovalna sezona se je za Petra začela že lani novembra. Pozimi je na Dunaju treniral predvsem za kondicijo, deloma pa se je tudi že pripravil s kolesom. Začetek februarja pa se je udeležil priprav v Južni Afriki.

Prve tekme so bile že v marcu, posebno uspešen pa je bil na tekmah v Italiji. Tu je nekajkrat opozoril nase tudi širša javnost, kajti na teh vožnjah so sodelovali tudi profesionalci.

„Tudi sam si želim nekoč postati profesionallec, vendar sem že opazil, da to ni tako enostavno. Poleg tega, da moraš biti izredno dober dirkač, moraš imeti tudi še srečo, da te sprejme kakšna ekipa. Zato imam seveda še druge cilje, kot npr. sodelovanje na svetovnem prvenstvu v Palermu, ki bo letos avgusta. Tudi tukaj bom takorekoč v izložitvi, ves svet spremlja to prvenstvo in če se tu dobro odrezem, so možno-

sti za profesionalizem že večje. Da pa bom sploh prišel v reprezentanco, bo treba še dosti truda in moral bom zmagati kakšno etapo.“

Za letošnjo krožno vožnjo po Avstriji si se že kvalificiral. Kaj si pričakuješ od svojega nastopa?

Ker sem se za to že kvalificiral, mi ni treba voziti na vožnji Wien-Gresten-Wien in se za to lahko v miru pripravim na vožnjo po Avstriji. Žal je ta vožnja sestavljena v glavnem iz etap, kjer je veliko vzponov. Ker sem boljši sprinter, v skupnem seštevku ne računam z bog ve kakšno uvrstitvijo. Zato se bom posebno koncentriral na prve tri ekipe in seveda na zadnjo, ki ima za cilj Beljak.“

Koliko kilometrov prevoziš na dan?

V pripravljalni fazi smo dnevno prevozili nad 200 km, nato pa glede na tekmovanja in na pravo razporeditev moči

Bo šel Peter Wrolich med profesionalce?

Tekme SAK:

V petek, 20. 5. 1994, ob 18.30, v Trnji vasi:

SAK – Lendorf

V ponedeljek, 23. 5. 1994, ob 18.30,

v celovškem stadionu: Austria – SAK

V nedeljo, 29. 5. 1994, v Trnji vasi:

SAK – Wernberg

V četrtek, 2. 6. 1994, v Wernbergu:

Wernberg – SAK

Matrei – SAK

0:2

Postava: Preschern, Savič, A. Sadjak, Zankl, M. Sadjak, Wölbl, Ramšak, Vrabac (84. Šmid), Blajs, Petschenig (60. Urschitz), Lippusch

Pod 19: 1:3

Lippusch zopet zadel

Po šestih tekmah brez zadetkov je Hermannu Lippuschu zopet uspelo zatresti nasprotnikovo mrežo in to kar dvakrat. Potem ko SAK v prvem polčasu zopet ni uspelo

dati zadetka, je kapetan SAK Lippusch v 54. in 67. minuti poskrbel za oba zadetka. S tem je SAK zagotovil zaslužen zmag.

SAK – Trg

0:1

Postava: Preschern, Savič, A. Sadjak (S. Sadjak), Pappeler, Blajs, Ramšak (Šmid), M. Sadjak, Vrabac, Wölbl, Pihorner, Lippusch

Pod 19: 0:2

Prvi poraz v tej sezoni

Trgu je uspelo kot prvemu moštvo v letošnji tekmovalni sezoni premagati SAK in to v tekmah, kjer je imel SAK terensko premoč in neprestano igral na vrata Trga. Vendar do izrednih priložnosti ni prišel, neke ob šestnajstmetrskem prostoru je nasprotnik uspešno zaustavljal napadalce SAK.

Nekajkrat je Trg v kontrih prišel nevarno pred vrata, v 77. minuti pa mu je le uspelo prema-

gati vratarje SAK.

Igralci SAK po prejetem zadetku niso bili več v stanju še enkrat zbrati svoje moči in doseči vsaj se izenačitev rezultata. Tokrat je vsem igralcem manjkala zadnja konsekvence, tudi trener dr. Ramšak, ki je zopet obul nogometne čevlje in se vzorno boril, ter novi kapetan Hermann Lippusch nista mogla preprečiti poraza, ki je za potek prvenstva bil lahko usoden.

Le še štiri tekme imajo slovenski nogometarji do konca prvenstva in trenutno se nahajajo le na tretjem mestu. Za petami jim je Lienz, ki neverjetno dobro igra, česar za naše nogometarje ne mo-

remo trditi. WAC je tudi oddal eno točko in drugi VSV je le za eno točko za njim. Vsekakor bo nadaljnji potek tekmovanja še zelo napet. SAK pa lahko upa le še na spodrsrljaje moštev pred njim.

Z zmago v zadnjem kolu proti Možberku:

Šahistom SŠZ/Carimpex I je uspel podvig v 1. razred!

Šahisti SŠK „Obir“ ostanejo v 2. razredu D

Prvi šahovski ekipi Slovenske športne zveze/Carimpex je uspel podvig v 1. razred. V zadnji tekmi play off-tekmovanja so slovenski šahisti premagali Možberk kar s 6:2 in si tako dokončno uresničili svoj sezonski cilj. Za SŠZ so zmagali Silvo Kovač, Jozi Amrusch, Ivko Ferm in Aleksander Lukan, remizirali pa so Vinko Cudermann, Arnold Hatterberger, Gorazd Živkovič in Dunja Lukan.

Tudi šahovska ekipa SŠK „Obir“ iz Železne Kaple je uspešno zaključila prvenstveno sezono: v zadnji tekmi so remizirali z Wiertersdorfom

(4:4) in si tako zagotovili obstoj v 2. razredu D. Zmagali so tokrat Harald Wolte, Moser, Hanschou in Karner. Manj uspešno je bilo drugo moštvo SŠZ/Posojilnica Celovec: prvenstvo je izzvenelo s porazom in sicer 1,5:6,5 proti Področici. Višek sezone slovenskih šahistov pa bo 5. junija v Bilčovsu, ko bo SŠZ izvedla 14. Mednarodno šahovsko srečanje osemčlanskih moštev iz Pirana, Nove Gorice, ZSSDI iz Trsta, Monoštra ter SŠZ. Cilj prireditve je nadaljnja krepitev sodelovanja šahistov štirih sosednjih dežel.

I.L.